

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtak. Naročnina letno 60 din za inozemstvo 80 din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davke posebej. Pošt. ček. rač. 11.153. Telefon 45-86

V novo proračunsko leto

V nedeljo, 31. marca, so bile objavljene proračunske dvanajstine za prihodnje štiri mesece. Ob tej priliki je imel finančni minister g. dr. Štejn na novinarje poseben nagovor, v katerem je podrobno obrazložil novi proračun in tudi utemeljil zvišanje posameznih proračunskih postavk. Ker so v zvišanih proračunih vseh ministrstev zvišani tudi osebni izdatki, je g. finančni minister izjavil:

»Pri zvišanju osebnih izdatkov me je vodila misel, da je treba omogočiti čim večjo zaposlitev kvalificiranih mladih ljudi, ker predstavljajo dijaki, ki so končali šole in ki so ostali brez posla in brez sredstev za življenje, kronična bolezen naše družbe, kar vsebuje številne nevarnosti.«

V dobi, ko je pri nas čakalo nekaj stotin učiteljskih abiturientov(inj), smo se neprestano prizadevali doseči zvišanje kreditov za namestitve. Leto so minila in končno so bili nameščen tudi oni, ki so čakali štiri, pet in tudi več let na namestitvene dekrete. V naših organizacijskih vrstah smo občutili vso pezo težkega bremena, povzročena po brezposelnosti mladine, ki se je pripravljala na gotov poklic in ni dosegla namestitve. Z zadovoljstvom ugotavljamo, da je to vprašanje pri učiteljskem naraščanju že likvidirano, a na žalost se v Sloveniji že opaža pomanjkanje učiteljstva. In prav zaradi tega, ker ni več prisiljen, bodo gotovo ostali zadrevni krediti, določeni za dravsko in tudi druge banovine, neizčrpani. Da je temu res tako, nam potrjuje božična izjava prosvetnega ministra g. Bože Maksimovića, ki je v zvezi s pomanjkanjem učiteljstva izjavil dobesedno:

»Ta praznina se bo skušala spopolniti z diplomiranimi filozofi, v kolikor bi ti sprejeli take dolžnosti, čeprav bo tudi po tem ostalo še mnogo mest praznih.«

V svojih izjavah ni se g. finančni minister dotaknil tudi vprašanja praudniških napredovanj. Poudaril je namreč:

»Razen kreditov za postavitev sem se trudil zavarovati potrebne kredite, da se omogoči napredovanje gotovemu številu uradnikov, da vsaj tako v mejah zakonitih možnosti olajšam njihov težak položaj.«

V zvezi s to izjavo nas bo zanimalo predvsem zvišanje proračuna prosvetnega ministrstva, ki znaša v celoti 34 milijonov, kar naj bi bilo predvsem zaradi novih namestitev in napredovanj ljudskošolskega učiteljstva. Dotacije za ljudske šole so se povišale za 5,3 milijona. Znano nam je kako ogromno število prošenj za napredovanje učiteljstva čaka na rešitev v ministrstvu. In če smo že zgoraj ugotovili, da za nove namestitve ne bo mogoče izčrpati kreditov, tedaj bi bilo prav in umestno, da bi se prav vsi ti krediti uporabili za napredovanja učiteljstva. Po dve, tri, štiri in tudi več let po pridobljeni pravici do napredovanja v višjo skupino, morajo mnogi čakati na rešitev svojih prošenj, in prav zato bi bilo umestno, pa tudi z ozirom na stalno naraščajočo draginjo nujno potrebno, da pridejo vsi prizadejani na vrsto in da se že končno ukine tako dolgo čakanje na napredovanja. Ne vemo sicer, če bodo novi, znatno zvišani krediti zadostovali, ugotoviti pa moramo, da je skrajni čas, da se to tako zelo pereče vprašanje reši.

Od novega proračuna smo pričakovali tudi zvišanje prejemkov. Kako zelo upravičeno je bilo to naše pričakovanje in kako nujna potreba narekuje to zvišanje, nam potrjujejo tudi sledeča izvajanja g. finančnega ministra:

»Vprašanje draginje predstavlja, navzlic izvajanju kontrole nad cenami ter nad uvozom in izvozom, splošno in resno skrb.« — Ako je ta skrb splošna in resna, ako jo priznavajo v državi prav vsi sloji, ako jo poudarjajo tudi najvišji predstavniki naših oblasti, tedaj moramo v dopolnilo tega izjaviti tudi mi, da ta draginja tira vse državne uslužbenke že v obup. Naši prejemki ne zadoščajo več niti za golo preživljanje naših družin in vendar ima uradništvo in pri tem še posebej učiteljstvo tudi »nekaj« kulturnih potreb. Na velikih, ker jih nikoli ni smelo imeti, toda danes ne more več zadostiti niti najmanjšim in najsikromnejšim kulturnim potrebam.

Tudi zvišanja cen se je v svojih izjavah dotaknil g. finančni minister in ugotovil:

»Splošni indeks cen na drobno v Beogradu zaznamuje od septembra zvišanje za skoro 20 %. Vprašanje draginje zadaja, kakor sem že naglasil, resne skrbi.«

Zavedamo se težkih in odgovornih časov, v katerih živimo. Toda prav zaradi tega, ker vplivajo svetovni dogodki tako zelo na dviganje cen na našem trgu in ker naši dohodki ne zadostujejo več niti za skromno preživljanje družine, ki je zaradi tega resno ogrožena, zremo naravnost z obupom v bodočnost. — Prejeli smo pismena zagotovila, da bodo naši prejemki zvišani, sedaj se naglašja, da

Akcijski odbor drž. nameščencev pri podpredsedniku vlade dr. Mačku

V sredo, 27. marca t. l., se je vršila v Beogradu seja zastopnikov vseh stanovskih organizacij državnih uslužbencev. Seja, ki so ji prisostvovali tudi zastopniki akcijskih odborov iz banovinskih mest, je razpravljala o položaju drž. uslužbencev in upokojujencev in sklepala o ukrepih za doseg povišanja prejemkov. Kot zastopnik vseh nameščenskih organizacij iz dravske banovine je sodeloval pri tem delu predsednik sekcije JUU — Ljubljana g. Metod Kumelj.

Dne 29. marca je posebna deputacija posetila podpredsednika vlade g. dr. Mačka. Podrobno mu je obrazložila težak položaj drž. uslužbencev in upokojujencev in bedo njih družin ter prikazala potrebo, da se nujno in izdatno zvišajo prejemki, pri čemer se je zlasti ozirali na nižje in najnižje uslužbenke in na družine. G. podpredsednik vlade dr. Maček uvideva vso upravičenost borbe državnih nameščencev za izboljšanje gmotnega položaja. Obljubil je, da se bo zavzemal za to, da se upravičenim zahtevam ugodí.

Še nekaj nalog

Gospod urednik! Zdej v teh izjemnih časih, ko toliko skrbe vse države za mladino, da se ohrani pri življenju, mislim da ni odveč, ako pogledamo nekoliko naprej, kakšne nerešene naloge čakajo nas Slovence, da bomo po »trdnem« miru dali mladim nekaj, kar jim po pravici pritiče. Mnogo smo že žrtvovali in smo lahko na to ponosni. Ne vem, kakšno stoletje naj bi prav zdaj bilo, vendar »stoletje otroka« ne bo nikoli prenehalo, temveč se bosta delo in skrb zanj še stopnjevali.

Pri naši »zlati« mladini je marsikaj narobe, o tem mnogo pišemo. Vedno pa ni mladina sama kriva. Družabna, zdravstvena in duhovna vprašanja o tem so sicer teoretično precej raziskana in osvetljena, le pregleda o ostvaritvah možnosti nam manjka. Mnogo delamo, ali zato tudi mnogo brez načrtov in tudi brez udnega uspeha. V današnjih živčnih in žolčnih časih naj bi bila mladina čim več zaposlena, v neprestanem telesnem in duševnem zdravem gibanju. Ne mislim na tisto šolskoknjižno zaposlenost, ki z njo prav danes izmed 40 v razredu 30 ni v prijateljskem razpoloženju, temveč splošno, posredno izobraževalno zaposlitev, ki je šele pravo merilo otrokove prirebe razumnosti.

Kako je mladina zaposlena izven šole, vemo. Bilo bi pa potrebno, da ji še nekaj damo. To sicer ni ostvarljivo čez noč, ali z načrtnim delom bi nam uspela v nekaj letih vsaj zadovoljiva rešitev.

Kakor veste, gospod urednik, imajo Bolgari svoje Društvo mladinskih pisateljev, ki ima seveda popolnoma svoje naloge in cilje. Ne da bi mi posnemali, mislim, da bi tudi mi morali ustvariti nekaj takega, in to društvo naj bi dalo pobudo za ostvaritev sledečih nalog:

1. Ilustriran časopis za slovensko mladino. Slovenci imamo kvalitetne ilustratorje mladinskih tekstov. Tudi svojega Diznija bi najbrž našli, svojo izvirno Miki, Patka itd. Za odraščajočo mladino Finžgarjev veliki tekst o

borbah za svobodno sonce, kar kliče po slikopisu in po filmu. Mi pa čakamo in se navdušujemo ob tujem blagu!

2. Stalno gledališče za mladino v Ljubljani. Imamo že nekaj podobnega v Mariboru, toda to gledališče naj bi bila matica vseh mladinskih odrov v Sloveniji z obširno odrsko literaturo in z bogatimi odrskimi rekviziti, ki bi jih izposojevala za odškodnino. Verjetno je, da bi ne hodila mladina venomer gledat strahopetne pastirčke, ki jim padajo prince-ske v naročje brez vsake aktivnosti.

3. Stalni kino za mladino. Primernih filmov za mladino pogrešamo — mislim filme z godbo in dejanjem — prav bi pa prišli tudi poučni in prilagodni filmi, četudi bi bili nemi.

4. Čitalnica in knjižnica za mladino v vseh večjih naseljih, predvsem pa v štirih velikih mestih v Ljubljani, Mariboru, Celju in Ptuj, dalje na Jesenicah in v Trbovljah.

5. Soodlojučna beseda pri vseh akcijah, ki zadevajo mladinsko literaturo: stalne književne nagrade pri banovini in pri mestnih upravah za vsakoletna najboljša mladinska izdajanja; izdaja vsakoletnega mladinskega dela pri naših knjižnih družbah z razpisom; avtoritativen izbor mladinskega čtiva za knjižnice, da se vsa navlaka izloči; izdaja obsežne knjige za praznovanje po šolah itd.

To naj bi bile glavne naloge Društva mladinskih pisateljev, ki bi jih skušali ostvariti sicer kot privatna institucija, vendar s polnim razumevanjem in podporo oblasti. Mestni občini ljubljanske in mariborske bi morali že misliti na zidanje obširnega načrtnega poslopja, ki bi naj bilo nekak Dom za mladino in kjer bi bili vsi zgoraj omenjeni prostori. V takem domu bi naj bili tudi prostori za prehrano mladine, ki prihaja strnjena ob posebnih dnevih v mesta (vselejsem, izleti itd.), da je ji ni treba potikati po delavskih kuhinjah in po gostlinah.

Tone Gaspari

Šolstvo in prosveta v dravski banovini

Iz poročila v banskem svetu

(Nadaljevanje in konec.)

SKLEP

Če pregledamo na kratko položaj glede na lanske želje in na bodoče potrebe, lahko rečemo še tole:

Kljub raznim oviram, ki se javljajo v najrazličnejših oblikah, je letos naše ljudsko šolstvo precej napredovalo zlasti glede višje učne organiziranosti. Ta napredek se kaže tudi na zunaj. Sezidalo se je 5 novih šolskih poslopij, 10 se jih še gradi in bodo še v tem šolskem letu izročena svojemu namenu, v pravi pa je graditev 12—14 novih poslopij, ki se bodo predvidoma začela graditi spomladi. Seveda še zmerom občutno primanjkuje v vsem ustrezajočih šolskih poslopij in učilnic.

Ker morajo marsikje, zlasti v hribovitih, redkeje naseljenih krajih otroci hoditi v precejšnjem številu zelo daleč (6—8 km) v šolo ali pa sploh ne hodijo zaradi prevelike oddaljenosti nikamor v šolo in ker po drugi strani zakon ne pozna tako zvanih oddelkov za oddaljene ali gorskih oddelkov, je banska uprava skušala rešiti to vprašanje kolikor le mogoče ugodno za vse prizadete. V ta namen je izdala 2 okrožnici s podrobnimi navodili. Ponokod so se takoj z vso vneto lotili dela, drugod pa še odlašajo in zdi se, da se naravnost branijo izdatne pomoči, ki jim jo nudi oblast za rešitev tega nujnega vprašanja.

Vse prizadevanje banske uprave gre za tem, da se naša ljudska šola v vsem resnično približa ljudstvu in da ustreza tako njegovim željam kot potrebam.

draginja povzroča resne skrbi. Proračun je sicer sprejet — toda možnost najti primerne kredite za zvišanje naših prejemkov obstoja še vedno. Ne prepuščamo se neresnemu optimizmu, pač pa naglašamo, da zaskrbljeni pričakujemo kdaj bo »beseda meso postala«.

Zato je letos na novo uredila vprašanja predčasnega odpuščanja otrok iz šole in šolskih olajšav in kmetskih krajih, oboje seveda v skladu z zakonskimi določili.

V glavnih počitnicah je priredila banska uprava dva dnevna tečaja v Ljubljani in Mariboru za šolske upravitelje. Obeh tečajev se je udeleževalo blizu 300 učiteljev. Upati je, da bodo uspehi teh tečajev trajno vidni v šolski administrativni službi.

Učitelji v narodno ogroženih krajih lahko dobe denarno nagrado, če se uspešno udeležujejo v narodnem in izvenšolskem prosvetnem delu. S temi nagradami skuša banska uprava navezati učiteljstvo na te kraje in dvigniti njegovo voljo do dela med ljudstvom.

Številna posredovanja pri banski upravi in tudi drugod dokazujejo, kako močno si želi naše ljudstvo zares dobrega učiteljstva. Razumljivo je, da si takega žele povsod, in sicer v polni meri. Razumljivo pa je tudi to, da si učiteljstvo želi iz slabših krajev v boljše. Zato ni bilo zmerom mogoče ugoditi vsem, čeprav popolnoma utemeljenim željam in zlasti ne tako hitro, kot bi si želeli. Vendar jih banska uprava, kjer in kolikor se le da, slej ko prej upošteva.

Učnih moči vobče primanjkuje v vseh okrajih. To pomanjkanje bo letos še občutnejše, ker ni več brezposelnih abiturientov, z učiteljišče pa bo letos prišlo le malo učiteljskih moči. Zato bo treba izvesti revizijo oddelkov v posameznih šolah. Ponokod imajo namreč razmeroma malo otrok po oddelkih, drugod zopet znatno preveč. Z ukinitvijo odvečnih oddelkov bi se dalo dobiti nekaj razpoložljivih učnih oseb, s katerimi bi bilo mogoče odpomoči vsaj tam, kjer bo pomanjkanje največje. Seveda bo uspeh vse te akcije odvisen od večjih kreditov za premostitve po službeni potrebi.

Kakor v preteklem letu, tako bo tudi letos posvečala banska uprava vso svojo pažnjo zlasti nižje organiziranim šolam, v prvi vrsti nerazdeljenim, v katerih je pouk najtežavnejši. Posebej se bo brigala še za šole v obmejnih oz. narodno mešanih krajih. Nadaljevala bo tudi z ustanavljanjem otroških vrtcev v takih krajih (4 novi že poslujejo). Skušala bo tudi zboljšati pouk v višjih ljudskih šolah in mu dati čim več življenjske koristnosti in povezanosti z domačo zemljo.

Obenem bo treba gledati na notranjo globitev dela v šoli, na zasidranost pouka in vzgoje v pravih načelih in na privzgojitev stalne volje do učenja, želje do izobraževanja in navade do rednega dela.

Vzgajati je treba mladi rod za vse dobro in plemenito, navajati ga od materializma k duhovnosti, k pravi srčni omiki, da bo znal ločiti zunanji blesk od notranje cene, da bo tako pošten, požrtvovalen in v vsakem oziru zaveden, sam v sebi trden in zvest izročilom svojih prednikov.

Sploh je potrebnih še mnogo ukrepov v korist našega ljudskega šolstva. Upajmo, da se bo po prenosu kompetenc na samoupravno Slovenijo dalo marsikaj bolj ugodno rešiti. Predlogi, ki so bili iznešeni na lanskem zasedanju banskega sveta, so bili stavljeni — deloma že ponovno — ministrstvu prosvete, vendar brez večjega uspeha, ker so ali v zvezi s spremembo ljudskošolskega zakona ali pa s povečanjem proračuna.

Banska uprava po uredbi o vzdrževanju ljudskih šol nosi znatni del celokupnih stroškov pri vzdrževanju ljudskih šol in je, oziroma bo do konca marca t. l. nakazala vsem ljudskim šolam v ta namen skupno okroglo 17 milijonov dinarjev. Upravne občine bi morale prispevati za tekoče proračunsko leto k stroškom vzdrževanja šol okroglo 12 milijonov. Prispevek občin se v glavnem uporabi za vzdrževanje šolskih poslopij oziroma za povečanje obstoječih stavbnih skladov.

Poleg teh 17 milijonov pa je banska uprava dala raznim šolam v obliki podpor za knjižnice, inventar, za zidanje in prezidavanje šolskih poslopij nad 1 milijon dinarjev.

V splošnem so upravne občine dale ljudskim šolam to, kar so predvidevali proračuni A. Nekaj občin zaradi raznih neprilik te obveze ni moglo v celoti izvršiti, upamo pa, da bodo to še storile. Dobe se pa tudi občine, ki svojim šolam ne nudijo tega, kar bi mogle in morale prispevati. Zaostanki upravnih občin šolskim občinam so se sicer precej znižali, znašajo pa še vedno ca. 6 milijonov dinarjev.

Po čl. 3. pravilnika za izvrševanje uredbe o vzdrževanju ljudskih šol mora krajevni šolski odbor pregledati od učiteljskega zbora sestavljeni proračun B in lahko vnese spremeni-valne predloge v zapisnik; tako mu je dana možnost, da vpliva pri sestavi proračuna, kajti te pripombe se pri odobritvi proračuna upoštevajo.

Kraljevska banska uprava gleda pri podporah, samoučilih, božičnicah i. dr. v prvi vrsti na potrebe obmejnih krajev.

Prav tako posveča vso skrb zgradbam v teh krajih in skuša zboljšati tudi stanje učiteljskih stanovanj. Danes se ne odobri noben stavbni načrt brez učiteljskih stanovanj, obstoječa stanovanja pa se načelno ne morejo spreminjati v učilnice.

Gradnja novih šolskih poslopij zadovoljivo napreduje. Če se bo nekaj let v tem tempu nadaljevala, bomo v doglednem času odpravili najbolj kričeče primere slabih šolskih poslopij in ustvarili možnost vzdržanja normalnega razmerja med gradnjo in obrabo šolskih poslopij.

Banska uprava bo tudi v bodoče zidanje šolskih poslopij po svoji moči podprla. Upoštevala pa bo predvsem občine, ki so pod-pore res potrebne in ki so tudi same storile vse, kar je bilo v njihovi moči.

Dosebina:

V novo proračunsko leto.

Akcijski odbor drž. nameščencev pri podpredsedniku vlade dr. Mačku.

Še nekaj nalog.

Šolstvo in prosveta v dravski banovini.

Pedagoški delavci so zborovali.

V spomin pokojnima profesorjema Emeriku Beranu in Gabrijelu Majcnu.

UČITELJI PRIPRAVNIKI IN NJIHOV POLOŽAJ: Neverjetno — toda resnično.

LISTEK: Sanje Martina Kozobrina.

Splošne vesti. — Osebné zadeve. — Učiteljski pevski zbor. — Kaj vse pišejo. — Mladinska matica. — Šolski radio. — Stanovska organizacija JUU. — Novosti na knjižnem trgu.

Pedagoški delavci so zborovali

V tej napeti dobi, ko nas zunanji in notranji dogodki hkrati silijo k stvarnosti, opažamo, da je slovenski narod daleč od svojega praktičnega programa. Občuti resničnost življenja, a ne pozna njegove vsebine in smisla. Kot pasivni opazovalec sledi dnevnim dogodkom. Suverena slovenskega naroda pa si ne moremo misliti brez notranje avtonomije, ki je pogoj zunanje svobode.

V borbi med pedagoškim teoretiziranjem in pedagoškimi zahtevami praktičnega življenja je zrasla zadruga Pedagoški tisk v Mariboru. Pedagoško problematiko hoče zajemati iz domačih razmer in konkretnih potreb slovenskega naroda in njegove šole. Z novimi pedagoškimi publikacijami hoče vzbuditi prostornost dimenzij v slovenski šoli in učitelju ter s tem upravičiti svoj obstanek.

V sredo so se zbrali člani zadruga Pedagoški tisk v prostorih mariborske nabavljalne zadruga, da položijo svoje letne račune. Skupščino je otvoril predsednik Doberšek Karel poudarjajoč važnost sodelovanja slovenskih pedagoških praktikov s hrvatskimi in srbskimi. Poročilo upravnega odbora je podal poslovodja Vollmaier Karel. Zadruga ima 59 združnikov. Do sedaj je izdala Mencejevo programično knjigo Slovenska šola in učitelj ter Ledinekovi pedagoški razpravi Moj razred, I. in II. Temu bodo sledile črtice vaškega pedagoga Jurančiča Srečanje z življenjem, Majhnova razprava o izvenšolskem delu ter Smaskova študija o mladinskem gledališču. V načrtu so tudi zborniki o manjznadarni in

zapuščeni mladini ter o seksualnih pedagoških problemih. Poslovanje zadruga se je v preteklem letu moderniziralo, kar omogoča intenzivnejše delo. Formalni sedež zadruga je v Mariboru, sicer pa se razpošiljajo knjige iz Vuzenice. Korespondenca pa se naslavlja na šol, upravitelja v Zavrču pri Ptuj. Upravni odbor se je posebej zahvalil dr. Žgeču in Gobcu iz Celja, prof. Mihajloviču iz Šabca, ljudski šoli v Borovem, Pirnatu iz St. Jerneja na Dolenskem, Pavčiču iz Trbovelj, Pibrovcu iz Jesenic, Kosovi iz Murske Sobote ter Šeguli iz Ptuja za njihovo požrtvovalno poverjenstvo.

V poročilu nadzornega odbora je Mencej poudarjal izredno agilnost poslovanja, ki je kljub premestitvi vztrajno vršil svojo težaško združnično delo. Pri volitvah so bili izvoljeni prejšnji odborniki.

Iz pteka celotne skupščine je bilo razvidno, da more sleherni učitelj, četudi skrit v daljnem kotu svoje domovine, z vztrajnim delom mnogo doprinese k resničnemu približanju idealu slovenske ljudske šole, v korist celokupnega slovenskega naroda. Slovensko učiteljstvo se krepko in jekleno pripravlja za bodočnost. Udejstvuje se vzgojno z veliko plemenitostjo, dobro voljo ter s krepko zavestjo, da je naša zemlja vredna zvestobe, žrtve in bojeva za prostornostno izobrazbo slovenskega učiteljstva in naroda. V pogum, v izobrazbo in v pravilno utirjenje pa naj služijo vsem, predvsem tudi staršem šolskih otrok, publikacije Pedagoškega tiska.

V spomin pokojnima profesorjema Emeriku Beranu in Gabrijelu Majcenu

Nedoumljiva pota hodi usoda človeškega življenja.

Dne 14. marca t. l. sem se udeležil pogreba prezgodaj umrlega svojega ljubljene, nepozabnega glasbenega učitelja, g. prof. Emerika Berana.

Kdo je bil naš pokojni prof. Beran, vedo širni slovenski, jugoslovanski in sploh slovanski glasbeni krogi, vedo nekdanji gojenci mariborskega učiteljskega in za njimi gojenci ljubljanskega konservatorija; najbolje pa vedo to predvojni dijaki mariborskega moškega učiteljskega. Slovenski dijaki smo imeli v pokojniku mentorja, ki nas je znal z očarljivo svojo glasbeno genialnostjo povesti v divote in bogastva narodne in klasične, osobito slovenske glasbene tvornosti. Sam veleumski glasbenik in skladatelj, pri vsem tudi glasbeni pedagog, ki je v kratkem času spoznal nadarjenost ob svojih glasbenih učnih urah, jih razumel prikleniti nase in na glasbeno usmerjenost zanimanje in udejstvovanje, je v nas našel svoje oboževalce. Njegov muzikalni kabineti nam je postal nekaka muzikalno »spiritistična« kamera, v kateri nam je priklileval pokojni »duhove« svetovno znamenitih skladateljev, in spet moram naglasiti, v prvi vrsti slovenskih! Ni čudo, da smo dijaki poleg takrat na višku stoječega pevskega in orkestrskega zbora na učiteljsku pod njegovim vodstvom — začeli vaditi razne instrumente in ustanovili pevske zборе in orkestre izven šole, vadili z njimi v dijaških stanovanjih, v »peklu« mariborskega Narodnega doma itd., povsod zasledovani in hudo gledani od nemških profesorjev. Nepozabno ostane meni in naši predvojni generaciji učiteljskihnikov njegov vedni poudarek slovanstva, h kateremu nas je pokojni razumel voditi in prikleniti s sugestivno najjačjo vzgojno silo — s petjem

in glasbo! Nepozabne nam ostanejo službe božje v cerkvi sv. Alojzija, kjer je donela njegova slovanskotivna »Gospodin pomiluj« in kjer je na orglah sproti komponirajoče ubiral rajsko dončče akorde in motive, mi pa smo čisto ob njem prisluskovali občudovaje njegova izvajanja. Se mnogo, mnogo takih epizod krasi naše spomine. In še ne smem pozabiti njegove delovne temeljitosti, katere se spomnim vedno, ko vzamem v roko prirodnoznanstveno knjigo dr. Oto Ulleja z nazivom »Warum und Wie«, katero vprašanje je vedno zastavljal pri delu sebi in nam ter po njem vršil vse veliko glasbeno in narodno vzgojno delo, kateremu dolguje ves naš učiteljski naraščaj brezmejno hvaležnost! Slava in čast velikemu pokojniku!

Že drugi dan, dne 15. marca t. l., se je ob velikem zadnjem spremstvu Maribor poslavljaj od prof. Gabrijela Majcena. Tudi njega šteje predvojni učiteljska generacija med svoje velezaslužne vzgojitelje in narodne delavce. Bil je obmejni rojak, saj je bil rojen in je pričetkom deloval kot učitelj v obmejnih Slov. goricah, kjer se še danes pri Mariji Snežni in pri Sv. Juriju v Slovenskih goricah spominjajo njega in po ustinih izročilih njegovega očeta. Na mariborskem učiteljsku je pokojni bil tako rekoč vodja takratne pripravnice, ki nas je pripravljala na letnike učiteljske. Težko je bilo takrat slovenskim dijakom, ki smo prišli brez znanja nemščine na zavod in le z naravnost požrtvovalno pomočjo g. prof. Majcena smo mogli že po enem letu slediti povsem nemškemu pouku na učiteljsku, čisto celo prekašali dijake, došli na učiteljske s 4 razredi gimnazije, vse po zaslugi pokojnika. Pokojni nas je zainteresiral za zbiranje zgodovinskih spominkov in narodnih pesmi. Še hrvanskim knjižico — vezano

pesmarico »Šolske pesmi«, ki mi jo je pokojni daroval po Telovski procesiji l. 1909. V spomin, ker sem ob tej priliki po njegovih besedah čisto zapel pri neki slovenski pesmi »B« in naj le rad tudi v bodoče z mladino gojim lepo petje. — V Mariboru ni bilo slovenske ustanove in ne delovne panoge, v kateri bi se pokojni kot priznan velik talent in narodnjak ter iskren vernik ne udeleževal. Kot mož velike učiteljske prakse je izdal tudi za-

četnico, ki se je rabila skoraj po vseh šolah bivše Spodnje Stajerske. Slovel pa je tudi kot praktičen kmetovalec in kot tak napisal precej strokovnih razprav. Učiteljstvo, zlasti obmejno, ga šteje med svoje velike vzore, saj je izšel iz učiteljskih vrst in je svoje veliko vzgojno in narodno delo poklanjal predvsem naši severni meji. Zato naše sožalje težko prizadeti njegovi družini in sorodstvu, njemu pa: Hvala in slava! Mirko V.

UČITELJI PRIPRAVNIKI IN NJIHOV POLOŽAJ

Neverjetno — toda resnično

Oprosti, dragi čitatelj, ako bo zgodba malo dolgovetna. Če utegneš, pa vseeno prečitaj naslednje vrstice! Mogoče boš v njih zasledil trohico »duhovitosti« današnje dobe.

Prvega je bilo, ko je korakal učitelj, ali bolje rečeno, učiteljski pripravnik Dolef po zamrzli cesti proti šoli. Roke je stiskal globoko v žepih ponošene suknje. Glava mu je čepela nizko na povešenih ramah.

Premišljeval je o svoji in ženini plači, ki jo bo dvignil pri šolskem upravitelju. S tihim zadovoljstvom je na prste v žepih računal, koliko bo prejel ta mesec, če mu bo izplačana že tudi doklada za otroka. Pred tremi meseci mu je namreč žena, tudi učiteljska pripravnica, rodila zdravo, nadebudno hčerko. Za 420 din, ki bi jih naj prejel za otroka, se bo žena lahko pošteno oblekla!

V šolski pisarni mu je upravitelj sporočil, da mu je težko pričakovana doklada za otroka srečno nakazana. Ves srečen si je Dolef pomel roke in hitro podpisal plačilna seznama. Medtem pa ga je upravitelj z nasmehom, opozoril, da ne bo prav vesel, ko bo natančneje pregledal prejemke. Začela sta študirati opazke s svinčnikom na plačilnem seznamu. Končno je bilo ugotovljeno, da je učiteljski pripravnik Dolef v resnici prejel trimesečno doklado za otroka po 140 din, skupaj 420 din. Ker pa ima Dolef mesečnih prejemkov bruto nad 1200 din, t. j. svojo plačo 970 din, stanarino in kurivo 200 din in sedanjo doklado 140 din za otroka, zato je bilo po zakonu istočasno odvzeto njegovi ženi, učiteljski pripravnici, zopet 10 % od bruto plače, kar znaša 97 din. Seveda je bilo ženi odtegnjeno tudi za 3 mesece nazaj. Tako je prejela učiteljska pripravnica zaradi tega, ker

je prejel njen mož doklado za otroka, za ta mesec reči in piši tri sto šest in šestdeset dinarjev.

Tiho je zastokal učitelj Dolef. Skuštrana glava pa mu je zlezla še globlje med ramena. Ko je stopal domov, pa so bile njegove misli temne in načrti za bodočnost žalostni. Ni več premišljeval, kako se bo žena oblekla. Strah ga je bilo, kako bo plačeval dolgove.

Težko je stopil v sobo. Ni vedel, kako bi ženi razložil ta udarec, da bi jo najmanj zabol. V zadregi ji je rekel, da so slabe novice. Težko so mu šle iz ust besede, s katerimi je pojasnil ženi, zakaj znaša njena plača samo 366 dinarjev. »Veš,« ji je dejal, »edina sreča, da so ti vse naenkrat odtrgali! Pomisli, če bi ti trgal pozneje za vsak mesec naprej 97 din in prav toliko za nazaj, bi skupaj dobivala 140 din več dohodkov, tebi bi bilo pa odtegnjeno 194 din in bi zato dobivala oba vsled tega 54 din manj kakor prej, ko nisva imela otroka.«

Prizor, ki se je dalje odigral, si lahko čitalec brez posebne fantazije menda prav nazorno predstavlja.

Da bi Dolef zvečer potolažil svojo ženo, ji je predlagal, da izračunata, kako bi bilo, če bi imela še deset otrok in če bi ji za vsakega odtegnili tako kakor za prvega. Po dolgem računanju sta ugotovila, da bi dobila 400 din doklade, medtem ko bi morala žena plačati 300 din, da bi lahko učila. Menda sta si to zabavo lahko privoščila!

Značilna se mi zdi ta zgodba posebno v času, ko se v dnevnem časopisu in drugod toliko piše o slabem in neizdostnem prirastku slovenskega naroda!

Splošne vesti

Skrb za našo gluhonemo mladino

Ljubljanska gluhonemnica praznuje letos pomemben jubilej, štiridesetletnico svojega obstoja. Kolike važnosti je ta specialni vzgojni zavod, vedo najbolje samo tisti, ki so ga potrebovali in ga še potrebujejo, to so naši gluhonemci in njihovi roditelji. Drugi ljudje vedo komaj kaj več nego samo to, da imamo šolo tudi za gluhoneme. Nič čudnega ni, če še danes dobite inteligenta, ki mu kar ne gre v glavo, da se otroci v gluhonemnici uče živega govora in dobe po njem domalega vso tisto izobrazbo, ki jo polnočutnemu človeku nudi osnovna šola. Nič čudnega ni potem tudi dejstvo, da je absolventu gluhonemnice zelo težko dobiti primerne zaposlitve, ker se je treba pri delodajalcih večkrat boriti še s vprav srednjeveškimi nazori in predsodki glede sposobnosti teh ljudi. Vse titansko delo gluhonemnice pa gre lahko po zlu, ako otrok

po končanem šolanju ostane brez dela ali pa ne pride v prave roke, ki bi znale plodonosno usmeriti njegove sile.

V naši državi je vsa skrb za nadaljnjo usodo izobraženega gluhonemca prepuščena zasebni iniciativi. Tako se je pokazala potreba, da se je naposled tudi v Sloveniji osnovalo Podporno društvo za gluhonemo mladino, ki vrši zdaj že deseto leto svojo plemenito karitativno in socialno nalogo. Z neutrudno propagando si je pridobilo že mnogo prijateljev ter z njihovo pomočjo moglo storiti že mnogo koristnega za te naše invalide narave. Človek bi po pravici pričakoval, da bo taka človekoljubna ustanova po tolikih letih štela že več tisoč članov, zlasti ker je letna članarina (12 din) dovolj skromna, da bi si jo mogel pritrpati vsak, ki ima kaj socialnega čuta. V resnici pa šteje komaj okrog 500 članov, ki so v pretežni večini iz Ljubljane. Zelo malo pa jih je iz našega podeželja. In prav iz podeželja so skoraj vsi naši gluhonemci. Na-

M. Nagajka:

Sanje Martina Kozobrina

Martin Kozobrin je bil človek bolj navadne sorte, brez visokih stricov in tet, nikoli ni bil odlikovan in nikoli posebej počaščen. Kamor je bil prišel, povsod mu je bila pomagala le službena potreba, zakaj Martin Kozobrin je bil slovenski učitelj in temeljit poznavalec prelepe slovenske dežele. V kako posebno delo se ni spustil, pa je bil vendar zaposlen ves dan in se je to ponavljalo iz leta v leto, da se je pozabil oženiti in je živel samcat sredi samote in hribov.

To pomlad se je bil pa zbudil iz prečudnih sanj. Zagledal se je bil v svetlo jutro, sneg je počasi izginjal in od južne strani je nalahko velo. Ozrl se je po siromašni sobi, staričava omara je visela na stran in miza je bila zvrhoma naložena s knjigami in zvezki.

»Te sanje nekaj pomenijo,« je vzdihnil s skrbjo.

Martin Kozobrin je imel navado, da je veliko sanjal. Živel je v samoti in ni mogel drugače. Ker ni mogel v resnici živeti v lepših krajih, se je prepuščal sanjam. Tako so živeli vsi v tistih dneh. V deželo so šli pomladni vetrovi in pomlad je nosila s seboj vse polno lepote in seveda največ sanj. Vse je sanjalo, nekateri o drugih krajih, drugi o večji plači, tretji o napredovanju. Ves dan je živelo vse v sanjah, pod nač so pa šli in kdor je imel denar, je sedel v občestno krčmo in se napil, pol od žalosti, pol od jeze, da se nobena stvar ne uresniči. Martin Kozobrin je imel dovolj časa, da je tiho sanjal, pa takih sanj, kakor so bile te, vendar še ni imel.

»Morda se bo le kaj zgodilo,« je ponovno vzdihnil in strah ga je obšel. Bil je namreč Kozobrin eden izmed tistih ljudi, ki ves dan sanjajo o nekakih spremembah, ko pa čujejo, da se bliža zvonkljanje novih časov, se prestrašijo in strah in skrb jih prisilita, da skrijejo glavo pod perot.

Da, bile so to posebne sanje. Hodil je bil po širokih ulicah, srečaval je imenitne ljudi in jih pozdravljaj in vsakdo mu je prijazno odzdravljaj. Martin Kozobrin se je čudil, ni bil vajen take prijaznosti, premišljeval je, če se je v svetu kaj spremenilo, ali je pomlad prinesla v ljudi toliko toplote, ali po bodo morda volitve. Pa ga je kmalu srečal sam gospod Možak, narodni poslanec in ljudski voditelj. Potrepljal ga je po ramenu in dejal: »Videli smo vašo tegobo in potrebo in povišali smo vam plačo. Upam, da se boste o priliki znali izkazovati hvaležne.« Martin Kozobrin spočetka sploh ni premislil, kaj mu je Možak povedal, hitel se je zahvaljevati z nekimi splošnimi besedami, ko je šel dalje, se je počasi zavedal in precej je čutil v obrazu neko vročino. Zaskrbelo ga je, da ne bi zbolel, ko je pa srečal prijatelja, ga je takoj vprašal. Prijatelj se je nasmejal in mu pomolel kos časopisa. Da, tudi tam je stalo, da so plače povišane. Martin Kozobrin je nenadoma poskočil, kakor da nima štiridesetih let, bil je spet mlad fant z nagelnim in vriskom. Niti ni natančno pregledal časopisov, vesel in pomlajen se je napotil proti domu in skakal je od hriba do hriba, da mu ni bilo treba ne vlaka ne avtobusa ne voza z zaspanim konjem. In ko je nekoliko krepkeje poskočil, se je zbudil v postelji, čelo mu je bilo potno in ko je pogledal skozi okno, vseeno ni pozabil sanj, iz česar je sklepal, da morajo imeti v sebi vsaj trohico resnice.

»Knjige imam v redu, če bi prišel kak nadzornik, in pošto sem v redu odpisal. Moralo bo že biti nekaj drugega,« je tožil, ko se je oblačil.

Vse dopoldne ga je preganjala plašna skrb. Med odmorom je žulil cigarete, roki sta se mu tresli in takrat je začel verjeti, da so sanje morda le resnica. Zakaj se ne bi nekoč sanje spolnile? Saj je zato nešteto zgledov v zgodovini in če nekaj tisoč ljudi sanja o isti stvari, to prav za prav niso več sanje, temveč ljudska volja. Pretehtal je v mislih, kolikokrat so že obljubili tisto zastran plač in zdelo se mu je zmeraj bolj verjetno.

Ko je odvrget čik in spet stopil med svojih sedemdeset otrok, mu je že srce navdajala gotovost, da so se ga usmili in da so se sanje uresničile. Začel je učiti z jasnim glasom in zdelo se mu je, da je letos pomlad čudovito topla, take še ni videl, kakor da hoče življenje prehiteti čas in nadoknaditi predolgo zimo. Toda med pouk so se mu mešale nove misli. Tistih par sto dinarjev — zakaj o tem ni dvomil, da mu je plača povišana za par sto dinarjev — je prišlo tako nenadoma, da so se mu računi nekoliko zmešali. Seveda, čevljar se bo takoj oglašil, pa naj še počaka za mesec dni, dolgo je delal te nerodne čevlje, ker je vedel, da dolgo tudi plačani ne bodo. Krojaču bo pa res treba odriniti nekaj kovačev na račun, že zaradi tega, da bi mu nekoliko zlikal obleko. Potem so ti vražji obroki, tudi nekaj knjig je še dolžan. Toda nič! Vse to naj nekoliko počaka. S tem prvim denarjem bo treba ukreniti nekaj posebnega, saj plač vendar ne povišajo vsak mesec. Glas se mu je zvišal in udobrovoljil. Sam ni vedel, kdaj je zazvonilo poldne. Nekaj časa je stal na pragu in gledal za odhajajočimi otroki, nato se je napotil kuhat. To bo pošelj vsekakor odpadlo, lahko bo šel na gostilno in popil pri kosilu še kak brizganec, da ne bo gledal krčmar preveč ježno. Sicer bo pa prosil za premestitev, za njegova leta zaleže po zakonu mesto z univerzo. Nasmehnil se je. Mogoče bi dosegel celo milost in bi ga kar povabili, naj vložijo prošnjo za kako belo šolo v dolini. Skuhal je nekaj krompirja, ni pazil, če je premalo slan, popil je škodljivo mleko, nato je pomislil, če bi šel h gostilničarju Mrčunu, ki je imel časopis, da bi izvedel kaj natančnejšega o tem povišanju plač. Okleval je nekaj časa, nato se je odločil.

»Pojdem popoldne. Zdjaj bo itak vsak čas bilo eno in moral bi v gostilni nekaj izpiti. Po pouku pa pojdem zagotovo.«

Dremavo popoldne ga je nekoliko utrudilo, vendar je ves čas sanjal, kaj bi lahko s tem poviškom. Za novo obleko je seveda premalo. Morda bi kake poštene čevlje po modi ali pa bi kam šel. Oči so mu polzele po

zamazanem zemljevidu na steni, toliko je lepili krajev na svetu, ki jih človek ne bo nikoli videl, pa mora vsak dan pripovedovati o njih. Kaj bolj določnega se ni spomnil, saj je do prvega še čas in kadar ima človek denar v žepu, ga ve najbolj ceniti.

Ko je izpusil otroke, je odšel s počasnim korakom proti krčmi.

»Kaj je novega?« ga je pozdravil krčmar Mrčun.

Martin Kozobrin je napravil važen obraz in glas mu je bil nekako slovesen, ko je povedal, da so jim najbrže plače povišali.

»Res?« se je začudil krčmar. »Nič nisem bral.«

Kozobrin je potrdil, da je res.

Vzela sta v roke časopis, prelistala sta vsega od kraja do konca, pa res ni bilo nič o povišanju plač. Spogledala sta se in Mrčun je previdno dejal:

»Mogoče se vam je pa sanjalo.«

Kozobrin je zmajal z glavo:

»Ne bo tako! Ta vaš časopis drži z opozicijo in ne pove tistega, kar vlada ukrene v ljudsko korist. Moram pogledati v kak drug časopis.«

Župan se je ujezil, namrdnil se je in zaklel:

»Papir je papir, vsi lažejo.«

Martin Kozobrin je pa počasi odšel k cerkovniku na reber in mu dejal:

»Matevž, tako bi rad pogledal, kaj je po svetu novega, dajte mi za trenutek časopis.«

Cerkovnik je bil dobre volje, povabil je učitelja v hišo in razgrnil časopis po mizi. Martin Kozobrin je gledal, pregledal je vse na prvi strani, pregledal je na drugi, tretji in dalje, nikjer ni bilo nič o kakih plačah. Zaskrbelo ga je, da naposled sanje le nič ne pomenijo. Potem je začel pregledovati še enkrat in med osebnimi vestmi je stalo: Premišljen je po službeni potrebi učitelj Martin Kozobrin z Golega vrha na Zeleni hrib.

Martin Kozobrin je udaril olajšano po mizi:

»Hvala Bogu, sanje pa le nekaj pomenijo!«

ravno bi bilo, da bi se zato ljudje iz podeželja še prav posebno zanimali za to karitativno društvo, vsaj premožnejši ljudje, ki jih je v vsakem kraju nekaj. V ta namen se je društvo lani obrnilo na upraviteljstva večjih podeželskih šol s prošnjo, da bi mu poslali nekaj naslovov. Odziv je bil skoraj enak ničli. Pač pa se je nekaj upraviteljev oddolžilo s tem, da so se sama včlanila, ponekod pa tudi pojedini učenci. Lepo je to, pa ne dovolj.

Podporno društvo za gluho-mladino v Ljubljani (Zaloška cesta 5) se tem potom ponovno obrača na gg. upravitelje(ice) z iskreno prošnjo, da bi mu po dopisnici sporočili nekaj naslovov premožnejših in dobrošernih ljudi iz svoje okolice, na katere bi se društvo potem samo obrnilo. Ta žrtev gotovo nikomur ne bo pretežka, kdor ima pred očmi plemeniti namen naše ustanove. Naj bi zato ta prošnja ne ostala glas vpijočega v puščavi.

— Razrešitev g. Ilija Maričiča. »Hrvatske novine« so pred kratkim poročale: V ponedeljek je bila na gimnaziji v Šibeniku izvršena oddaja ravnateljskih poslov. Dosedanji ravnatelj Ilija Maričič, bivši načelnik prosvetnega ministrstva in znani sovražnik Hrvatov, s slabe strani znan iz časov dr. Stojadinovića, je moral danes oddati ravnateljske dolžnosti prof. Jakobu Kostoviću. Bivši ravnatelj Maričič je odpoval v neznano smer.

— »Tovarištvo«, podporno društvo finančnih uslužbencev v Ljubljani bo imelo svoj 10 redni občni zbor v nedeljo dne 21. aprila 1940. ob 9. uri v beli dvorani hotela »Union« v Ljubljani. Dnevni red: 1. Konstituiranje občnega zbora. 2. Poročilo odbora o društvenem delovanju in poročilo o letnem računskem zaključku. 3. Poročilo pregledovalcev računov. 4. Dopolnilne volitve. 5. Predlogi odbora: a) da ostane višina pristopnine, letne članarine in rednega mesečnega prispevka za posmrtni sklad, kakor tudi višina dajatev društva v letu 1940. ista kot v minulem letu; b) da se mesečni prispevek za bolniški sklad zviša od 1. maja 1940. dalje, in sicer za redne člane od 15 din na 20 din, za izredne (otroci) pa od 5 din na 10 din. 6. Eventualne pritožbe ter predlogi članstva, ki se morajo odboru pismeno sporočiti vsaj 8 dni pred občnim zborom. 7. Slučajnosti. — V primeru nesklepnosti bo pol ure pozneje na istem kraju in z istim dnevnim redom drug občni zbor, ki bo sklepal veljavno ob vsakem številu prisotnih članov.

blaga za damske in moške obleke
A. & E. Skabernè
Ljubljana

PRAZNIK GORENJSKIH UČITELJEV
ob vzpizorativ »Bulovec-Puntarjeve« spevoigrice
»KRISTALNA ČAŠA«

Kdor si hoče na pomlad ogledati najbogatejši prirodni cvetlični park, bo vsekakor krenil pod Begunjsko v prekrasno dolino Drago. Tam bo poleg avrikov, dafin in encianov prav gotovo našel tudi njihovega zvestega čuvarja tov. Bulovca Lojzeta, šolskega upravitelja v Begunjah. Njegova zasluga je, da tega kotička množ obiskovalci še niso izropali. Pa mu je narava zato hvaležna in mu nudi resnično veselje in razvedrilo v priradi. Daje pa mu tudi neizčrpne snovi za mnoge igre, ki jih je tov. Bulovec že spisal za odrasle in predvsem za mladino.

Tudi »Kristalna čaša« nam prikazuje skrivnostno življenje v dolini Dragi. Deklica Majda ozdravi, ko izpije zdravilni sok, ki so ga cvetke natočile v kristalno čako. Igrica ima namen vzbuditi v poslušalcih ljubezen do naše flore, ki ponekod zaradi pustošenja brezvestnih turistov že skoro izginja.

Več ko polovico igre polni in poživlja občirna godbena spremljava, plesi in mnogo-

števne pesmi. Vse je z največjim navdušenjem uglasbil tov. Vilko Puntar — učitelj v Radovljici — Bulovec zvest tovariš in stalni obiskovalec. Vse predigre in pesmi odlikuje izredna melodika ter bodo pesmi: V Drago prelepo, Mlado sonce, Iz panja čebela, Na gore rad hitim, Biserna rosa, in druge prav kmalu postale najljubše otroške pesmi sploh.

Ni slučaj, da vzpizorja »Kristalna čaša« kot prvi Sokolsko društvo na Bledu, kjer imata oba avtorja obilo prijateljev.

Pri igri sodeluje preko 60 igralcev, vaških otrok, cvetk, sov, vil, metuljev itd. ter pomnožen društveni orkester.

Predstave bodo: v nedeljo, 14. aprila, ob 8. uri zvečer — krstna predstava; v ponedeljek, 15. aprila, ob 4. uri popoldne — (posebna predstava za učiteljsko); v soboto, 20. aprila, ob 4. uri popoldne — (predstava za šolsko mladino); v nedeljo, 21. aprila, ob pol 4. uri popoldne — (zadnja ponovitev).

Učiteljsko radovljiško sreza se bo korporativno udeležilo predstave v ponedeljek, 15. aprila, ob priliki zborovanja učiteljskega društva, vabimo pa tudi tovariše iz drugih srezov, da s svojim obiskom izrazijo priznanje obema tovarišema.

POZIV

Sekcija naproša tov. blagajnike sreških učiteljskih društev, da nakažejo zaostalo in tekočo članarino čimprej.

Upravitelje(ice) pa prosimo, da poskrbe, da bo naročnina »Popotnika« letos v celoti in pravočasno poravnana. Uprava JUJ.

— Materinski dan. Šolska upraviteljstva, učiteljsko in mladinske zbere opozarjamo, da imajo najlepšo izbiro enoglasnih, dvoglasnih in troglasnih pesmic za proslavo materinskega dne v glasbenem priročniku, ki ga je izdal Učiteljski pevski zbor »Emil Adamič« v Ljubljani. V imenovanem priročniku sta tudi dve kratki igrici za materinski dan. Cena 20 din. Naročila sprejema Učiteljski pevski zbor »Emil Adamič«, Ljubljana, Franciškaška ulica 6/I.

— Meja meji. Mladinski pevski zbor Vilhar z naše zahodne meje (meščanska šola Rakek) priredi v soboto, dne 6. aprila, v Mariboru dva koncerta pod geslom »Meja mej«. Na sporedu so skladbe Adamiča, Pirnika, Mirka, Bajuka, Ščekove, Dolinarja, Tomca, Osterca, Pahorja, Cvetka, Šivica in Savina. Prvi koncert se bo vršil popoldne ob štirih v dvorani Sokolskega doma (unionska dvorana) in je namenjen šolski mladini. Večerni koncert se bo vršil v isti dvorani ob osmih. Na koncert so povabljeni vsi živeči skladatelji, katerih dela se bodo izvajala. Zaradi velike narodno-vzgojne važnosti koncerta in zaradi visoke umetniške stopnje mladinskega zbora priporočamo vsem ljudskim, srednjim in strokovnim šolam, da se koncerta udeležijo. Šole iz okolice Maribora, ki bi ta dan priredile izlet v Maribor in bi se rade udeležile koncerta, naj to nemudoma javijo meščanski šoli na Rakeku, da jim rezervirajo prostore. Vstopnina za dijake v spremstvu je 2 din, revni učenci ne plačajo vstopnine. — Isti program bo ponovil zbor v nedeljo, dne 7. aprila, v mestnem gledališču v Celju. Preskrbite si vstopnice v predprodaji. Pričetek koncerta ob treh popoldne. Zvezde z vlaki na vse strani so ugodne.

— Osebné doklade staroupokojencev s popolno visokošolsko izobrazbo. Po novi uredbi o osebnih in rodbinskih dokladi državnih upokojencev z dne 15. marca 1940., št. 7550/I, pripadajo državnim upokojencem, ki so bili upokojeni po prejemkih po zakonskih predpisih, veljavnih pred 1. septembrom 1923., če imajo popolno visokošolsko izobrazbo in če so bili upokojeni z več kot 20 leti priznane službene dobe, večje osebné doklade kakor ostalim staroupokojencem z enako pokojnino. Ker pa finančna direkcija o šolski izobrazbi staroupokojencev vobče nima nobenih podatkov, novih doklad staroupokojencem s popolno visokošolsko izobrazbo ne more priznati in izplačevati, dokler ne dobi dokazil o njih izobrazbi. Vsi staroupokojenci s popolno visokošolsko izobrazbo, ki imajo nad 3000 din letne pokojnine, naj tedaj finančni direkciji predložijo sodno overjen prepis ali prevod listine o njih popolni visokošolski izobrazbi. Če in dokler kdo takega dokazila finančni direkciji ne predloži, bo prejemal osebnó doklado v izmeri, ki je določena za staroupokojence brez popolne visokošolske izobrazbe.

UČITELJSKA TISKARNA V LJUBLJANI

REGISTROVANA ZADRUGA Z OMEJENIM JAMSTVOM

FRANČIŠKANSKA ULICA 6 — PODRUŽNICA V MARIBORU, TYRŠEVA ULICA 36

Vabilo na

XXXVII. REDNO SKUPŠČINO

ki bo v nedeljo, dne 21. aprila 1940., ob 9. uri v Ljubljani v zadružnih prostorih, Franciškaška ulica št. 6, I. nadstr.

Dnevni red:

1. Otvoritev in ugotovitev sklepčnosti.
2. Poročilo upravnega odbora o zadružnem poslovanju.
3. Poročilo upravnega odbora o računskem zaključku za l. 1939.
4. Poročilo nadzornega odbora.
5. Predlog upravnega odbora o razdelitvi čistega dobička.
6. Preosnovanje zadruge v delniško družbo.
7. Volitev: a) v upravni odbor, b) v nadzorni odbor.
8. Samostojni predlogi in slučajnosti. — Posebni predlogi se morajo naznaniti upravnemu odboru vsaj tri dni pred skupščino.

Ako bi ta skupščina ne bila sklepna, bo po čl. 31. zadružnih pravil pol ure pozneje v istem prostoru in z istim dnevnim redom skupščina, ki sme brezpogojno sklepati.

Upravni odbor.

Kaj vse pišejo o učiteljsvu, šoli, prosveti in JUJ

— Zastopniki organizacij državnih uslužbencev so te dni ponovno obiskali podpredsednika vlade dr. Mačka in mu razložili težko gmotno stanje, v katerem žive državni nameščenci, a zlasti nižji uradniki in uslužbenci. Prosili so ga za podporo in posredovanje, da bi se čimprej povišale plače spricho stalnega dvigavanja cen vsem življenjskim potrebščinam. (»Slovenski dom«, 1. aprila.

— »Domoljub« od 27. marca nadaljuje s svojim člankom »Naša šola in naše učiteljsvo«. Ves ta članek je posvečen ugotovitvam kratke notice v »Učiteljskem tovarišu« od 14. marca. Naglašja, da ni res, da »Domoljub« piše zoper učitelje kot take, zoper učitelje kot učitelje, pač pa o učiteljih kot vzgojiteljih. — Načelno stališče smo zavzeli v uvodniku prejšnje številke. Tu pa naglašamo, da smatramo tak način razpravljanja o našem stanu za običajno klevetanje, ki mu je namen povzročiti med preprostim ljudstvom mržnjo do učiteljsva. Za tako razorno pisanje, ki ne ubija samo avtoritete učiteljskemu stanu, marveč avtoriteto sploh ter ogroža zato obstoječi red in mir, stavljamo na uredništvo »Domoljuba« vprašanje odgovornosti.

sledi praznik sv. Jožefa? Od Device Marije v Polju nam poročajo, da bo tam na veliko sredjo dopoldne in popoldne uradna konferenca učiteljstva vsega okraja. Ali ni to višek preziranja naših starih običajev? Ali je treba učiteljsvo res mučiti in spravljati v slabo voljo za vsako ceno? Pri tej priliki bi radi povedali tudi to, da se nam zdi nepravilno, če si podružnice »Slovske družbe« za svoje redne mesečne sestanke ne morejo izbrati primernejšega termina kakor je nedeljski dopoldan. Pozivamo pristojne, da kolikor je le mogoče, takoj popravijo navedene napake. »Slovenski dom« od 16. marca.

— »Slovensko kmečko nadaljevalno šolstvo« je naslov daljše razprave v »Slovenca« od 13. marca, ki izvaja pod poglavjem »Kakšni morajo biti učitelji« tudi naslednje: — »Kmečko nadaljevalne šole vodijo učitelji ljudskih šol. Učitelj se mora vglobiti v delo in življenje kmečkega ljudstva. Edino učitelj je v vsaki vaši in edino on lahko popolnoma spozna kmečki življenj. Seveda mora živeti z ljudstvom in za njega. Učitelj kmečko nadaljevalnih šol mora biti metodično, pedagoško in strokovno dovolj pripravljen za pouk. Ve-

Pomladni plašči

in obleke v največji izbiri in po nizkih cenah

KONFEKCIJA
FRAN LUKIČ
Ljubljana, Stritarjeva ul. 9

— »Slovenski Narod« od 26. marca prinaša v članku »K pomanjkanju učiteljev« med drugim tudi sledeče: »Doba zadnjih let bo v analizi slovenskega učiteljstva zapisana z neizbrisnimi črkami. Tla slovenskega učiteljstva že tako niso postlana z rožicami. Delo v šoli in vzgoja šolske mladine je otežkočena z raznimi neprilikami, ki jih pozna le učiteljsvo. Zavest njegove nestalnosti mu ubija veselje do dela, mladega učitelja pa mora to naravnost duševno ubiti in mu prepotrebno izvenšolsko delovanje popolnoma pristiditi. — Kakor vsak človek, tako ima tudi učitelj svoje lastno prepričanje. Zalostno bi bilo in za narod zelo škodljivo, če bi učitelj kot vzgojitelj ne imel svojega prepričanja. Dolžnost in pravica vsakega človeka pa je, da svoje prepričanje nemoteno nosi v sebi in ga tudi javno izpoveduje in se po svojem prepričanju udejstvuje tam, kjer mu veleva značajnost in tako kakor mu narekuje srce in vest. Najmanj pa je, kar se more od učitelja zahtevati, značajnost. Učitelj je vzgojitelj; vzgojitelj mora izročeno mu deco umsko, duševno in kulturno. Kultura srca ne sme zaostajati za umsko izobrazbo. Srčno kulturne človek mora biti le značajen človek, zato mora učitelj kot vzgojitelj v prvi vrsti vzgajati značaje. Značaje pa more vzgojiti le značajen učitelj - vzgojitelj.«

— Pod dolnjim naslovom je izšel v »Novinah Slovenske krajine« 11. februarja t. l. člančič, ki ga mora vsak dostojen človek, predvsem pa vzgojitelj, obsojati. K takemu pisarjenju lahko razumemo samo stališče, ki smo ga zavzeli v uvodniku »Učiteljskega tovariša« od 14. marca. Člančič priobčujemo v celoti: »Ka pravite, g. urednik? V nekaj šoli lendarvskega sreza je vučitelica, ki dela sramoto nam dobrim vučitelcam i žalost starišam. Že dve leti drži spavače, eden jo povrgeo i zdaj hodi k njej drugi. Mi vučelice se sramujemo zavolo takšega dela, ar zgubiamo me nedužne za volo nje ugled i poštenje pri starišaj i deci. Deca zgubla zavupanje do vučelice, starišje pa se za glavo držijo i pitajo, kak more oblast takšoj dati v roke odgojjo nedužne dece. Jeli pa starišje zato plačujajo to veliko dačo, ka de se njim deca po takšem življenji odgojiteljske pačila? Ka pravite na to, gosp. urednik?»

— Letošnje velikonočne počitnice. Letošnje velikonočne počitnice so pristojni činitelji določili za čas od 21. do 28. marca. Brez vsake jeze moramo povedati, da odločitev ni srečna. Ali bi ne bilo vsestransko bolje, da bi bilo na veliko sredo, ko se že prično cerkveni obredi, prosto. In ali bi se svet podrli, če bi letos ne bilo pouka v ponedeljek, ki mu

čina učiteljstva nima strokovne priprave. Dobro bi bilo, če bi dobilo učiteljsvo že na učiteljskih nekaj več strokovne kmetijske izobrazbe. Ni pa potrebna kaka strokovno-sistematska izobrazba. To ni niti namen kmečko nadaljevalnih šol, ker mora biti podajanje preprosto, jasno in poljudno. Razume se, da mora imeti učitelj osnovne in temeljne pojme o vseh kmetijskih panogah. Učiteljsvo, ki je na vaši začutilo potrebo in veselje do dela v kmečko nadaljevalnih šolah, naj se pripravlja v strokovnem oziru v posebnih tečajih. Doslej je banska uprava priredila dva strokovna tečaja na vinarski šoli v Mariboru, ki sta trajala dva meseca. Izkušnje mi narekujejo, da se zavzemam za 3—4 mesečne strokovne tečaje, da bi se učiteljsvo temeljiteje izobrazilo. V tečajih naj poučujejo priznani strokovnjaki. Vaznejše od teoretičnega pouka je praktično demonstriranje. Učitelj dobi teoretične podatke v knjigah, praktično pa lahko pokaže le tisti, ki je sam delal. Kmet hoče videti, da je priporočeni način boljši. Šele z uspešno demonstracijo pridobi učitelj ljudstvo za šolo. Poleg strokovne je potrebna še metodično - pedagoška izobrazba. Učitelji naj obiskujejo enomesečne metodične tečaje, kjer naj se seznanijo z metodično - pedagoškim delom, organizacijo, kmečkim in narodnim gospodarstvom, zadružništvom, zdravstvom in psihologijo kmečkega življa.

— Slovenski jezik na Koroškem. List »Ravnopravnost« objavlja. V začetku šolskega leta 1938./1939. je bil v vseh osnovnih šolah na Koroškem ukinjen pouk v slovenščini. Le nekateri duhovniki so lahko poučevali verouk v slovenskem jeziku. Sedaj pa so vsem duhovnikom jugoslovanske narodnosti prepovedali vstop v osnovne šole. Na ta način je slovenski jezik docela odstranjen iz vseh šol na Koroškem. Po avstrijskih uradnih podatkih za leto 1936./1937. je obiskovalo dvojezične šole na Koroškem vsega okrog 15.000 slovenskih šoloobveznih otrok. »Nova doba« od 15. marca.

— Še o zahtevah Kmečke zveze« je naslov članka v »Domoljubu« od 27. marca, ki pravi med drugim: »Posebno poglavje pa tvori izobraževanje naše kmečke mladine. Kmečka zveza je lepo nanizala vse zahtevke, ki se dajo spraviti v tri točke: učne moči, stvarina in doba pouka. Kdor hoče s pridom poučevati na deželi, mora imeti nekaj več kot samo izpit zrelosti v žepu. Za učitelje naj se pritegnejo predvsem dijaki z dežele, ki sami dobro poznajo življenje in potrebe, ne da bi jih bilo treba še posebej opozarjati. Kako je to dandanes urejeno, vsi vemo, toda ta ure-ditev se ne ozira na potrebe dežele. — Res je

Velika izbira blaga za damske in moške obleke v najnovejših modnih barvah

Dobro blago — nizke cene!

R. MIKLAUC „Pri škofu“

LJUBLJANA, Lingarjeva ulica - Pred škofijo

Osebné zadeve

—i Upokojeni so učitelj(ce): Reginald Migič, Škofja Loka; Ivan Lovše, Maribor; Milena Sušnik, Cermošnjice; Elvira Dolinar, Velika Dolina; Božena Serajnik, Konjice; Maks Dominkuš, Cven; Helena Likar, Ljubljana; Elvira From, Sp. Sv. Kungota.

—i Za učitelje(ice) so postavljeni: Vida Pfajfar, Buševca vas; Vida Blagajne, Likurci; Stanislava Osterca, Ambrus; Rudolf Strahovec, Briga; Miroslav Skalin, Podkraj.

—i Premeščeni so: Marija Štrukelj iz Zg. Tuhinja v Senčur, Rozalija Ancelj iz Kapel v Št. Peter, Dragotina Prsker iz Hajdine v Ptuj, Bogomir Jelenc iz Svibnja v Dobro, Elizabeta Gorič iz Cvena na Gomilsko, Franciška Kržan iz Šmartna v Mengeš, Ivica Erman iz Moravč na Zidani most, Vincenc Žnidar od Sv. Miklavža v Oljsevk, Jože Kenk iz yardarske banovine v Radence, Janko Stuhec iz Trbovelj v Hoče, Evaldija Kemperle iz Makol v Svečino, Ana Kodela iz Koprivnice v Bla-

govino, Roza Prah iz Mute v Studence ter tajnica pri šolskem nadzorniku v Mariboru Pavla Kosi za učiteljico v Poljčane.

—i Reaktivirana sta bivši učitelj Ivan Fajgelj, ki je imenovan za učitelja 6. skupine v Jarenini, ter upokojena učiteljica Angela Soršak, ki je imenovana za učiteljico 6. skupine v Stranica v konjiškem srezu.

Učiteljski pevski zbor JUJ Emil Adamič

—pev. Obvestilo. Prosimo članstvo zbora, da pravočasno pošlje svoje izjave za udeležbo na pevskem tečaju v Trbovljah. Istočasno sporočamo, da bo zbor nastopal na vseh prireditvah v Trbovljah v temnih promenadnih oblekah. Prosimo, da prinese članstvo s seboj tudi note, katere si je izposodilo za domače študij. Tajništvo.

truda polno tako poučevanje, toda brez žrtev ne gre in uspehi ne izostanejo! O učni snovi moremo reči: manj predmetov, pa te temeljito. V 5. in 6. razredu naj bo ves pouk usmerjen na praktične življenjske potrebe. Saj ne znajo otroci po končani ljudski šoli spisati prošnje! Otrokom se ne pove dovolj,

kako naj se obnašajo na cesti, železnici, uradu, če se jim to ali ono primeri, itd. V teh razredih naj poučujejo strokovni učitelji, ki so se specializirali za izvestne stroke (sadjereja itd.). V ponavljalni šoli (pozimi), naj se ponove praktični predmeti. A raztegniti učne dobe ne gre.

Mladinska matica

—mm Ekspedicija 8. številke »Našega roda« se je vršila v dneh od 29. marca do 1. aprila t. l.

—mm Kdor ni plačal vseh števil »Našega roda«, izgubi pravico do knjig. Opozorjamo na to vse naše poverjenike.

—mm Prvi in drugi zvezek Cicibanove knjižnice je pošel, zato je izdala Mladinska matica četrti in peti zvezek s podobno vsebino. Za prve razrede pride sedaj v poštev 4. zvezek s pomladansko vsebino. V tem zvezku so uporabljene velike in male, pisane in tiskane črke najrazličnejših tipov. Ilustracije je izvršil Maksim Sedej. Zvezek stane samo din 1,50. Pri skupnem naročilu vsaj 10 izvodov se poštnina ne vračuna.

—mm Za materinske proslave in za Vidov dan dobite kratke, lepe nastope in igrice v knjižici »Ciciban nastopa«. Vse igrice so tako sestavljene, da se lahko uprizorijo tudi v razredih brez posebnih kulis in odrskih rekvizitov. Knjiga stane le 5 din.

—mm Na vsa šolska upraviteljstva smo poslali že v začetku šolskega leta frankirane dopisnice s prošnjo, da nam javijo ime poverjenika za Mladinsko matico na šoli. Ker nismo še zdaj prejeli vseh odgovorov, prosimo one, ki nam še niso poslali imen poverjenikov na šoli, da to store.

—mm O naših zadnjih publikacijah je priobčil književnik R. Rehar v zadnji številki lanskega letnika »Obzorja« daljšo oceno, kjer piše med drugim: Kar je pomenila nekoč Mohorjeva družba za širjenje slovenske knjige za najširše sloje, to pomeni v povojni dobi Mladinska matica za popularizacijo mladinskega slovstva, saj pošlje vsako leto med našo mladino skoraj 100.000 izvodov samih izvršnih del, izbranih iz množice predloženih rokopisov. Njihova kvaliteta ni vedno enaka in tudi biti ne more, kajti mladinska dela nadpovprečne vrednosti so prav tako redka, kakor sploh literarna, in mišljenje, da je za otroke in mladino vse dobro, je že davno ovrženo. Zmagalo je nasprotno načelo, da je treba nuditi prav mladim bralcem najboljše izmed najboljšega, in to v obliki, ki ustreza višini sodobne moderne grafike. Izsledki psihologije mladostnikov so pokazali tudi trda pota mladinskim pisateljem, pesnikom in urednikom. Preizkušena je dojemljivost otrok in mladine v treh starostnih dobah, za vsebino, ki naj ustreza notranjim potrebam. Zavržena je nekdanja suhoparna didaktika in namesto učitelja sta zmagala psiholog in umetnik. Mladinsko slovstvo je postalo enakovreden del ostalega slovstva in njegove ocene so dobile mesta v vseh naših leposlovnih časopisih, iz katerih so bile še do

Stanovska organizacija JUU

Vabila

— JUU — SRESKA DRUŠTVA: LASKO CELJE, LITIJA, BREŽICE, KRŠKO, ŠMARJE, KONJICE zborujejo v soboto, dne 20. aprila 1940., v Trbovljah (Sokolski dom).

I. Ob ¼10. uri poklonitev učiteljstva pred spomenikom blagopokojnega kralja Aleksandra (Učiteljski pevski zbor Emil Adamič zapoje himno, nato komemorativni govor predsednika domačega društva.

II. Ob 10. uri zborovanje v dvorani Sokolskega doma:

1. a) Trboveljski Slavčki zapoje 2 pesmi; b) otvoritev ter pozdravi;
2. Predavanje: Trboveljski otrok (tov. M. Pavčič). (Predavanje pojasnjujejo slike, grafiki in itd.)
3. Situacijsko poročilo (tov. preds. M. Kumelj).
4. Predlogi in resolucija.

Popoldne: ali ogled Trbovelj, ali ogled razstave, ki jo priredi »Trboveljski Slavček« in ki jo priredi v pojasnitev predavanja »Odslek učit. pokreta v društvu Laško«, ob 3. uri pa bo pri vaji UPZ praktično demonstriral pouk petja mojster tov. Šuligoj. Torej, mnogo različnega za tiste, ki nas ne mislijo že s prvim popoldanskim vlakom zapustiti. Dalje pripominjamo, da slavi ob tej priliki »Trboveljski Slavček« 10 letnico plodnega dela — velik kulturni dogodek slov. učitelja!

Tovariši, tovarišice, prosimo, bodite točno ob ¼10. uri pri Sokolskem domu, da bomo lahko obsežni spored izvedli točno!

20. april bodi v Trbovljah manifestacija učiteljske zavednosti, zato vsi naši — v črni revir!

nedavna izločene. Za vse to si je pridobila pri nas Slovincih največ zaslug Mladinska matica, ki nam je tudi za letošnje leto poslala štiri skrbno izbrane knjige, in vse štiri realne vsebine. — Najboljše delo letošnjih edicij je nedvomno Toneta Seliškarja povest: »Janko in Metka«. Tone Seliškar se je uveljavil v našem mladinskem slovstvu že pred leti, vendar je kazila njegove prve povesti tendenčnost, ki je bila sicer dobro prikrita, pa vendar dovolj opazljiva. Kakor vsa Seliškarjeva leposlovna dela, je zajeto tudi to iz okolja socialno najrevnejših ljudskih plasti, toda v svojem razvoju ne vodi več do odpora in upora, temveč kaže odrešitev v topli, srčni dobroti in poštenju. Prav »Janko in Metka« je ena izmed redkih povesti, ki dokazuje, da socialna beda ni tisto zlo, ki bi moralo voditi neizogibno do obupane zagrenjenosti, sovraštva in zločina. Nasprotno, ljudje, ki jih je Seliškar tu tako plastično orisal, so razen enega samega, notranje vsi dobri in v vseh tle globoke želje po dvigu iz življenjskih zablod. Predvsem je pa sam glavni junak vse zgodbe, nesrečni in od vseh zapuščen Janko, orisan s toliko srčno lepoto in ljubeznijo, ki izžareva iz vsakega dejanja. Pahnjen na rob pogube, do katere mu manjka en sam korak, zbere v sebi še vedno toliko plemenitih sil, da se ne le sam dvigne na ravno pot, ampak potegne za seboj tudi druge: Metko, invalida Tončka in kočno tudi lastnega očeta. Pisatelju se je posrečilo podati močno karakterizirane in življenjsko polnokrvne ljudi, ki so zajeti naravnost iz sredine sedanjosti in brez idealiziranja in papirne literarnosti. Zgodba, ki je sicer preprosta, se razvija organsko, iz notranje utemeljitve, in zraste v konec, ki osrečuje. Mimo tega je dovolj napeta, da pritegne čitatelja in ga povleče za seboj od začetka do konca. Tako je povest »Janko in Metka« doslej nedvomno najbolj zrelo in umetniško dognano Seliškarjevo mladinsko delo. Tudi jezik je čist; oporekati bi mogli le nekaterim besedam, kakor »inozemstvo« in p. Drago Vidmar je oskrbel vsebini in stilu primerne ilustracije, ki dajejo knjigi še večjo vrednost.

Šolski radio

—r Torek, 9. aprila: Kako se sami lahko ubranimo nalezljivih boleznih; g. dr. Franta Mis.

Petek, 12. aprila: Kako živimo v Crni Reki in v vardarski banovini; g. Miroslav Demšar.

—r V kmetijskem radiu bo v nedeljo, 7. aprila, ob 17. uri predavanje: Gospodarska navodila in tržna poročila.

P. S. Glede prehrane in drugih eventualnosti vas bomo obvestili pred zborovanjem. Na svidenje — gotovo!

Odbor.

OB 20-LETNICI USTANOVITVE PRVEGA SLOVENSKEGA PREKMURSKEGA UČITELJSKEGA DRUŠTVA

JUU — sresko društvo v Murski Soboti bo proslavilo skupno z lendavskim učiteljskim društvom dne 13. aprila 1940. ob 9. uri v Sokolskem domu 20-letnico ustanovitve prvega slovenskega učiteljskega društva v Prekmurju. Da bo to jubilejno zborovanje izpadlo res veličastno, vabimo vse cenjene tovarišice in tovariše, da se tega zborovanja udeležite. Posebno vabljeni ste vsi tisti, ki ste službovali v Prekmurju. Tovarišice, tovariši iz daljnih krajev, pridite med nas, da bomo skupno z vami častno proslavili naše delo, da bomo skupno z vami obujali lepe spomine na preteklost in preživeli skupaj vsaj nekaj lepih uric. Tovarišice in tovariši, udeležite se jubilejnega zborovanja polnoštevilno.

Meddruštveni odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO V MURSKI SOBOTI IN SRESKO DRUŠTVO V DOL. LENDAVI vabita člane društvene uprave, da se udeležijo na predvečer zborovanja, t. j. 12. aprila 1940. ob 20. uri seje, ki bo v posebni sobi kavarne Taflik (Central).

Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA OKOLICA - VZHODNI DEL bo zborovalo v soboto, 13. aprila 1940., ob 9. uri v dvorani Trgovskega doma v Ljubljani. — Dnevni red: 1. Poročilo društvenih funkcionarjev. 2. Preizkušnja učencev II. razreda, predava tov. Vekoslav Mlekuž. 3. Slučajnosti.

— Po zborovanju bo ogled Narodne galerije. Vabimo vse, zlasti tovariše, da se zborovanja polnoštevilno udeležijo.

Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO ŽUŽEMBERK bo zborovalo v soboto, dne 13. aprila, v Doberniču ob pol enajstih. Spored: 1. Hospitacija v V. razredu. 2. Predavanje: Kako je s samodelavnostjo otrok, predava tov. M. Mervarjeva. 3. Situacijsko poročilo. 4. Slučajnosti. — Avtobus iz Žužemberka v Dobernič ob 10. uri. Ta vožnja je brezplačna, zato pridite prav vsi.

Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO MARIBOR DESNI BREG bo zborovalo dne 13. aprila 1940. ob pol deseti uri v Mariboru, Narodni dom, z naslednjim dnevnim redom: 1. Situacijsko poročilo. 2. Predavanje A. Zerjave: Spisje na ljudski šoli. 3. Vprašalna skrinjica in 4. Predlogi in slučajnosti. Točnost!

Odbor

— JUU — SRESKO DRUŠTVO SV. LENART v Slovenskih goricah bo zborovalo, dne 13. aprila 1940., na ljudski šoli pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah. Ker bo pred zborovanjem uradna konferenca za šolski okraj Maribor levi breg I združena s hospitacijo v I. oddelku višje ljudske šole, ki se začne že ob pol 9. uri, bo zborovanje tokrat krajše, vendar pa bo vsebovalo dovolj zanimivih poročil. — Če si kdo želi naročiti obed, naj javi to društvu do 11. t. m.

Odbor.

Novosti na knjižnem trgu

FILM SLOVENJGORIŠKEGA LJUDSTVA

Koprivčeva knjiga »Kmetje včeraj in danes« je kakor barvit film slovenjegoriškega življenja. Od črtice do črtice izstopajo z nje v plastičnih in živih opisih ljudje kot celota v vsej svoji verni resničnosti, v vsakršnih dnevnih dogodkih in v tistih šegah in navadah, ki so jim udarci gospodarske ohromelosti zdrobili že prenekatero pisano in zanimivo obliko. Pisatelju so te služile največ v toliko, kolikor se je po njih približal miselni vsebini in psihologiji ljudi in kolikor mu je ta bila razvidna iz postav, s katerimi ti ljudje živijo. V razdobje štirih letnih časov je Ignac Koprivec strnil blizu 40 črtic najprejstnejših narodnih običajev, iz katerih se zrcali vse duševno in telesno delo slovenjegoriškega človeka, izstopa pa istočasno nič manj njegovo prikazovanje spreminjanja in menjavanja življenjskih pogojev, ki vsiljujejo, pa čeprav z brdsko silo, da so ljudje še v notranji odvisnosti s stvarmi, ki nimajo s stvarnim življenjem in sodobnim napredkom nobenih zvez; saj drugače premnogokrat ne bi prirodnih pojavov pripisovali duhovom in čarovnicam, in to iz čisto enostavnega vzroka: »Tu vraže in čarovnije ostajajo, izginjajo pa običaji, ki so navadno produkt gospodarske aktivnosti kmetij in znosnega življenja težakov. Pri nas zamirajo običaji umetno, radi siromasčine, ne pa na podlagi napredka. Kruh bi jih ohranil še tako dolgo, dokler prosveta ne bo zarezala v podeželje svoje brazde.«

Od Novoletnega voščila do Jesenskih sličic in Čarodejne noči sv. Lucije je Koprivec analizal te črtice. Vmes je zimsko delo ob kolovratih, možnost v gostuvarje, potem kako vlačijo korito v vasi, v kateri se nobena ni omožila, pustni orači in koline, prva kop v vinogradih in bera duhovnih gospodov. Zdj se narava oživlja in z njo delo množi, fantovski krst, zaskrbljenost kmetov radi letine, birma in košnja in žetev, mlat in primicija, žegnanje pri Sv. Ani; potem so Vinca Šalamuna copernice zmote, čudovita in daleč, daleč okrog znana Humska, ki je zdravila ljudi in živino s coprom, pomagala pri svinjah in odpravljala uroke; potem — kako je Grilekovi gospodinjci ciganka delala mleko in jo pri tem privežala na kravo, sama pa odnesla mast, meso in obleko. Z romarji boste vezali cule in se napotili na božjo pot, v jeseni pa ličkali koruzo in se v trgatvi veselili, martinovili in na dan sv. Lucije čarovnice spoznavali...

Nekaj veselega zveni iz teh naslovov. Toda, ko zapreš knjigo in se zamisliš nad vsemi temi ljudmi, v katerih je še toliko pristnosti in žeje po napredku, potem ti jih postane žal, kajti naenkrat spoznaš, da živijo brez higiene, da se v siromastvu in nevednosti zatekajo k copnicam in da je vse kolikor toliko vendar napredovalo, le naša vas se nikamor ven ni premaknila iz nekakega mističnega vzdušja in mračne tesnobe. Za njo kultura in napredek še ne obstojata!

K U P U J T E

PRI TVRDKAH,

KI OGLAŠUJEJO

V NAŠEM LISTU!

— JUU — SRESKO UČIT. DRUŠTVO LJUTOMER bo zborovalo 6. aprila 1940. pri Sv. Jurju ob Ščavnici ob 9. uri po nastopnem dnevnem redu, 1. Zapisnik. 2. Došli dopisi. 3. Predavanje prof. g. Kocbeka o »Evropski kulturi«. 4. Predavanje o »Spoznanju mrtve prirode v ljudski šoli«. 5. Poročila društvenih funkcionarjev. 6. Predlogi in nasveti. K polnoštevilni udeležbi iskreno vabljeni! Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO ŠMARJE PRI JELŠAH se bo udeležilo manifestacijskega zborovanja, dne 20. t. m., v Trbovljah.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO V LOGATCU bo zborovalo v soboto, 13. aprila 1940., ob pol 9. uri dopoldne v ljudski šoli na Rakeku s sledečim dnevnim redom: 1. Otvoritev. 2. Predavanje ravnatelja meščanske šole g. V. Kunsta o uporabi učil pri prirodoslovnem pouku. 3. Situacijsko poročilo, katerega bo podal tov. Kumelj. 4. Poročilo odborovih funkcionarjev. 5. Slučajnosti. — Zaradi važnosti dnevnega reda prosimo polnoštevilne udeležbe. Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO V KOČEVJU bo hospitaliralo dne 13. aprila t. l. na drž. poskusni ljudski šoli v Ljubljani - Bežigrad. Udeleženci naj se zberejo ob 8. uri pred omenjeno šolo. Kdor bo na predvečer prišel v Ljubljano, mu na željo in sporočilo preskrbimo prenočišče. Vabimo vse članstvo in pričakujemo polnoštevilno udeležbo. Odbor.

Obratno, celo vtis dobiš, da je to nekaterim zaželjeno, in vnaprej že lahko sklepaš, kakšna beseda jih bo zbudila, kajti so kliče, so reakcionarci, ki se bojijo vsake vzdravitve kmetске zavesti le iz bojazni za svojo osebnost, v brezskrbnost zazibano življenje. In zato vsakega, ki bi jih zmotil v njihovi udobnosti, ali pa bi stvari tako prikazal, da bi jim bilo nerodno, takoj skušajo onemogočiti; še več, proglasijo ga n. pr. celo za protinarodnega. Toda tu nastane tisto važno vprašanje: Kdo je prej in bolj protinaroden, tisti, ki se postavi na stran zastopanih in k tlom pristisnjene večine, ali pa tisti, ki na račun te večine živi?

Koprivčeva knjiga pomeni v naši književnosti čisto svojstveno mesto ob oni pečici naših umetnikov, ki so daleč od tiste sladkaste odmakljenosti, ki je nekaterim tako značilna celo takrat, kadar opisujejo življenje naše vasi.

Za nas učitelje pa ima še poseben pomen. Usmerjala nas bo v iskanju poti do našega človeka in nam pomagala pravilno oceniti našo vas. Večina nas živi zunaj med ljudstvom, v okolju, v katerem se mora mali človek težko boriti za košček osebnega življenja. Živimo v razmerah, v katerih se je tolikokrat poskušalo od zgoraj navzdol tudi preko nas! — Ta knjiga nas naj le še bolj vzpodbudi v težnji, da postanemo samo in edino iskren tolmač našega podeželja. Nič zato, ako nas bodo nekateri, ki imajo interes zavirati prepoved našo vasi, sovražili in celo preganjali! Pokazala nam bo tudi, da moramo navezati našo šolo najprej na tisto, iz česar vas živi, mnogemu pa bo pomagala zavzeti tudi pravičen odnos, da bo s pisateljem vzkliznil: »Kako dobri ljudje so tu, dovzetni za učenje in vneti za napredek! Le roko jim je treba ponuditi, jih potegniti iz duhovne teme in ti marljivi Prekli, ti krasni kraji bodo v ponos domovini. Ali izgleda, kot bi nihče ne imel smisla za kulturni napredek našega človeka in bi bila njegova duhovna mračnost zaželena.«

Uvod ji je napisal učitelj Zmago Švajger, ilustriral jo je učitelj akademski slikar, Maks Kaučič, tiskala pa Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Dobite jo tudi na obroke, priporočam pa jo še posebno za vsako učiteljsko knjižnico na šoli. A. Debenak.

ZAMENJAVA

Zamenjam službeno mesto na šestrazrednici v bližini Maribora z mestom na nižjeorganizirani šoli na Gorenjskem ali Dolenjskem. Naslov pri uredništvu lista.

FR. P. ZAJEC
izprašan optik in urar
LJUBLJANA
sedaj Stritarjeva ulica 6,
pri franciškanskem mostu

Vsakovrstna očala, daljnogledi, barometri, toploмери, hygrometri itd. — Velika izbira ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno. Kvalitetna optika.

Tudi za učiteljstvo je

Zadruga državnih uslužbencev

za nabavo potrebščin v Ljubljani,
(Nabavljalna zadruga) Vodnikov trg št. 5

Stanovska dolžnost vsega zavednega učiteljstva bi morala biti, da se včlani v to zadrugo in da kupuje v njej vse svoje potrebščine. Delež po din 100.—, vpisnina din 5.—. Blago prvovrstno, postrežba točna, cene konkurenčne, ob koncu leta ristorno. — Vpišite se takoj! — Telefon št. 44-21

A. ŽIBERT

trgovina s čevlji
Ljubljana, Prešernova ulica

priporoča cenjenemu učiteljstvu svojo veliko zalogo prvovrstnih in najmodernejših čevljev najboljših tvrdk za dame in gospode, ter za deco v vseh velikostih, kakor tudi moške in damske poletne sandale v vseh modnih barvah

Pomladanski plašči,
kostumi, kompleji,
obleke in bluze
samo zadnje novosti
v največji izbiri pri

Elite

Prešernova ulica 7—9
Ljubljana